

SÖZEL SUNUM TAM METİNLER

KIRILGAN VE BÜYÜKLENMECİ NARSİSİZMİN PEKİŞTİREÇ DUYARLILIK TEORİSİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

İsa ÇAKIR¹, Yusuf BİLGE¹

¹*İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, İstanbul / Türkiye*

Öz: DSM-5’te Narsisistik Kişilik Bozukluğu tek tip bir yapı olarak ele alınırken literatürde narsisizmin büyüklenmeci ve kırılğan iki farklı alt tipi olduğuna dair iddialar yer almaktadır. Bu çalışmada, hakkında farklı etiyolojik faktörler öne sürülen narsisizmin bu iki alt tipi Pekiştireç Duyarlılık Teorisi’nde yer alan ödüle ve cezaya duyarlılık açısından incelenmiş ve her iki narsisizm tipinin benzer bir şekilde ödüle duyarlılıkla bağlantılı olan Davranışsal Aktivasyon Sistemiyle ilişkili olduğu görülürken kırılğan narsisizmin büyüklenmeci narsisizmden farklı olarak cezaya duyarlılıkla bağlantılı olan Davranışsal İnhibisyon Sistemiyle de ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda yapılan az sayıdaki araştırma sonuçlarıyla uyumlu bir şekilde elde edilen bu bulgular, narsisizmin alt tiplerinin ödüle ve cezaya duyarlılık açısından farklı özelliklere sahip olduklarını dolayısıyla bu narsisizm tiplerinin etiyolojilerinin değerlendirilmesinde ve tedavilerinde ödüle ve cezaya duyarlılık değişkenlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Davranışsal Aktivasyon Sistemi, Davranışsal İnhibisyon Sistemi, Kırılğan Narsisizm, Büyüklenmeci Narsisizm, Pekiştireç Duyarlılık Teorisi

GİRİŞ ve KURAMSAL ÇERÇEVE

Pekiştireç Duyarlılık Teorisi

Pavlov’un klasik koşullanmasındaki biyolojik süreçler ve Eysenck’in kişiliğe nörobiyolojik temelli yaklaşımı üzerine bina edilmiş olan Gray’in Pekiştireç Duyarlılık Teorisi koşullanmanın nedensel faktörleri üzerinden kişiliği açıklamaya çalışan bir teoridir (Corr, 2004: 318). Pavlov ve Eysenck ile nedensel yönlerden ayrılan Gray, Eysenck’in aksine yalnızca acı veren ceza uyaranlarına odaklanmamış, davranışı etkileyen üç biyolojik sistemin varlığını ileri sürmüştür (Bilge, 2014: 47):

Gray’in modeline göre sonucu ceza olan davranışları inhibe ederek kaçınma davranışlarını düzenleyen “Davranışsal İnhibisyon Sistemi” (DİS), anksiyetenin temel nedeni olarak görülür ve içedönüklükle doğru orantılıdır (Heubeck, Wilkinson ve Cologon, 1998; Gray, 1976, 1982). Beyin sapı ve septohipokampal yolakla ilgili olduğu düşünülen DİS; cezaya ve ödülün yokluğuna, aşırı yeniliğe, kalıtsal korku uyaranlarına (yılan, ölü vs.) ve yüksek şiddetteki uyaranlara karşı duyarlıdır (Corr, Pickering ve Gray, 1995: 48). “Davranışsal Aktivasyon Sistemi” (DAS), ödüle ve cezanın kesilmesine-verilmemesine duyarlı bir sistemdir ve dışadönüklük ile doğru orantılıdır. Dürtüsellüğün temel nedeni olarak görülen DAS, bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyal pekiştireçlere yaklaşma davranışını yöneten mezolimbik dopaminerjik yolaklar ile ilgisi olduğu düşünülen biyolojik bir sistemdir (Corr, Pickering ve Gray, 1995: 48; Gray ve arkadaşları, 1991: 16-18). “Dövüşme-Kaçma-Donma Sistemi” (DKDS), evrimsel temelli olduğu varsayılan ve psikotizmin nedensel temeli olarak düşünülen, cezaya ve ödül verilmemesine duyarlı sistemdir. Ceza (ve ödül verilmemesi) durumunda savunma, saldırma

SÖZEL SUNUM TAM METİNLER

yahut kaçma davranışı ortaya çıkarır. Bu sistemin aktivitesi kızgınlık ve/veya panik duygularını ortaya çıkarır (Corr, Pickering ve Gray, 1995: 48).

Pekiştireç duyarlılık teorisinin varsayımına göre DİS ve DAS seviyelerinin uçlarda olması bireylerde patoloji geliştirme riskini arttırmaktadır (Pickering ve Gray, 1999). Literatürdeki empirik çalışmaların verileri yüksek DİS ve DAS seviyelerinin bireylerde uyumu bozduğunu tespit etmiştir (Knyazev, Wilson ve Slobodskaya, 2008; Slobodskaya, 2007). Bijttebier, Beck, Claes ve Vandereycken'in (2009) çalışmasına göre Pekiştireç Duyarlılık Teorisi çeşitli patolojilerle ilişkilendirme çalışmaları Anksiyete Bozuklukları, Depresyon, Bipolar Bozukluk, Dikkat Bozukluğu ve Hiperaktivite, Yeme Bozuklukları, Madde Kötüye Kullanım Bozuklukları, Şizofreni ve Kişilik Bozuklukları'nı kapsamaktadır. Bu patolojilerde bulunan aşırı düşük ve/veya yüksek ceza ve ödül duyarlılıkları (DİS/DAS) bu patolojilerin; birbirinden boyutsal olarak ayrılması, alt boyutlarının çerçevelerinin çizilmesi, tanı ölçütlerinin netleştirilmesi ve tedavi yöntemlerine yeni bakış açıları getirme çalışmalarında kullanılmıştır (Ros ve arkadaşları, 2007; Newman, MacCoon, Vaughn ve Sadeh, 2005; Paştor ve arkadaşları, 2006; Tylor, Reeves, James ve Bobadilla, 2006) . Mevcut çalışmanın amacı da bu çerçevede Narsisistik kişilik bozukluğunun alt tiplerini pekiştireç duyarlılık teorisi çerçevesinden incelemek yani bu kişilik bozukluk türlerinin ödüle ve cezaya duyarlılık açısından farklılık gösterip göstermediğini tespit etmektir.

DSM'nin en son sürümü olan DSM-5 (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013), Kişilik Bozuklukları bölümünün altındaki B kümesinde Narsisistik Kişilik Bozukluğuna (NKB) yer vermiştir. DSM-5'e göre Narsisistik Kişilik Bozukluğunda görülen semptomlar aşağıdaki gibidir:

- Kendisini diğerlerinden üstün görme ve büyülenme,
- Sınırsız başarı, güç, zekâ veya güzellik düşlemleriyle uğraşma,
- Özel ve eşsiz biri olduğuna ve sadece kendisi gibi bireylerce anlaşılabilmesine ve ancak onlarla ilişki kurması gerektiğine inanma,
- Aşırı beğenilme isteğine sahip olma,
- Çoğu şeyi hak ettiğine inanma,
- Kendi çıkarı için başkalarını kullanma,
- Empati yoksunluğu ve diğerlerinin duygu ve gereksinimlerini anlamak için çaba göstermeme,
- Başkalarını sıklıkla kıskanma ve kendisinin de diğerlerince kıskanıldığını hissetme,
- Diğer insanlara kaba ve saygısız davranma, kendini beğenmiş bir tavır içinde olma.

Fakat literatürdeki NKB ile ilgili tanımlamalar incelendiğinde bu tanımlamaların narsisizmin iki farklı alt tipi olduğuna işaret ettiği görülmektedir. Kimi araştırmacılar DSM-5'te olduğu gibi büyülenmecilik, teşhircilik, küstahlık, diğerlerini ezicilik ve onları umursamama, dikkat çekmeye çalışma, aşırı talepkarlık ve ben merkezilik belirtileri üzerinden Büyükenmeci NKB'yi tanımlarken (Kernberg, 1979: 55; Akhtar ve Thomson, 1982:

SÖZEL SUNUM TAM METİNLER

17-18; Wink, 1991: 595-597), diğ er bir kısmı ise kırılğan, kaygılı, depresif, empatiden ve dayanıklılıktan yoksun, alçak gönüllü, eleştiriye aşırı hassas, çekingen ve sürekli bir şekilde acı çektiğini düşünen vakalar üzerinden Kırılğan NKB'yi (Kohut, 1977; Akhtar ve Thomson, 1982: 17-18; Wink, 1991: 595-597) incelemişlerdir. Narsisizmin iki alt tipinin olması fakat bunların çerçevelerinin kesin bir şekilde çizilmemiş olması ve bu alt tiplere farklı etiyolojik yaklaşımların bulunmaması narsisizm bozukluklarını tanıma ve tanı koyma açısından ruh sağlığı uzmanları arasında kafa karışıklığına sebep olmaktadır. Narsisizmin iki alt tipi olduğu kabul edildiği halde DSM-5 ölçütlerine göre tanı konulursa bu durum Kırılğan Narsisizm tanısının göz ardı edilmesi veya Kırılğan Narsisizm görünömlü bir danışana farklı bir tanı konulması ile sonuçlanabilir. Literatürde ayırıcı tanı konusunda Kırılğan Narsisizm ile benzeşen iki bozukluk söz konusudur: Çekingen Kişilik Bozukluğu (ÇKB) ve Borderline Kişilik Bozukluğu (BKB) (Dickinson ve Pincus, 2003: 189-190).

ÇKB ile Kırılğan Narsisizm tanı kriterleri belli ölçüde örtüşürler. İlk olarak, çekingen bireylerin Kırılğan Narsisizmde olduğu gibi, utangaç görüldüğü ve başkalarıyla yakın ilişkiler kurma korkusu olduğu görölmektedir. İkinci olarak, ÇKB'li bireyler, bireysel ilişkilerde küçük düşürölme, reddedilme veya utanma hissi korkularını deneyimleme kriterlerini karşılayabilir (Dickinson ve Pincus, 2003: 189-190). Millon ve Davis'e göre (1996) üçüncü bir örtüşme fantezinin kullanımı ile alakalıdır. ÇKB ve Kırılğan Narsisizm, kişilerarası ilişkilerde kaygı gösterirler ve bu onları fantezi kurmaya yönlendirir. Aradaki temel fark, Kırılğan Narsisisti fanteziye yönlendiren temel etken narsisist beklentilerin karşılanmayacağı korkusu iken ÇKB'de bu sosyal reddedilme ve negatif etki bırakma korkusudur (Millon ve Davis, 1996).

Kırılğan Narsisizm yerine yanlış olarak BKB tanısı konması klinisyenin danışandaki labil duygulanıma odaklanıp bu labil duygulanımın arkasındaki bilişsel ve sosyo-duygusal nedenleri göz ardı etmesi şeklinde gerçekleşebilir. BKB'deki labil duygulanımın nedeni olarak gerçekçi olmayan anaklitik ihtiyaçlar görölürken Kırılğan Narsisizmdeki labil duygulanım ondaki gizil hayal kırıklıkları ve öz saygıyı tehdit edici uyarılarla başa çıkmadaki zorluklardan kaynaklanır (Dickinson ve Pincus, 2003: 189-190).

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, narsisizmin kırılğan ve büyüklenmeci alt tiplerinin Pekiştireç Duyarlılık Teorisi'nde yer alan ödüle duyarlı Davranışsal Aktivasyon Sistemi ve cezaya duyarlı Davranışsal İnhibisyon Sistemi açısından farklılık gösterip göstermediklerinin incelenmesidir.

YÖNTEM

Örnekleme

Araştırma 18-62 (34,41±10,95) yaş aralığında 98'i (%54,7) kadın, 81'i (%45,3) erkek; 33'ü (%18,4) ilköğretim, 60'ı (%33,5) lise, 86'sı ise (%48,0) üniversite ve üzeri eğitim seviyesinde olmak üzere toplam 179 kişilik toplum örnekleminde gerçekleştirilmiştir.

SÖZEL SUNUM TAM METİNLER

Veri Toplama Araçları:

Beş Faktör Narsisizm Ölçeği- Kısa Form: Mevcut çalışmada Kırılğan NKB ve Büyüklenmeci NKB narsisizm alt tiplerini ölçmek için Glover, Miller, Lynam, Crego ve Widiger tarafından 2012 yılında geliştirilen beş faktör narsisizm ölçeği kullanılmıştır. Ekşi, F. (2016) tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olan bu ölçek 15 alt boyutun (onay arayıcılık, kibir, liderlik-otorite, güvensizlik, hak iddia etme, teşhircilik, sömürücülük, büyüklenme hayalleri, umursamazlık, duygudaşlık eksikliği, manipülatiflik, hayranlık ihtiyacı, tepkisel öfke, utanç, macera-pereşlik) her biri için dörder soru içermektedir. Toplam 60 sorudan oluşan bu ölçekteki ifadeleri katılımcılar “Kesinlikle Katılmıyorum=1” ve “Kesinlikle Katılıyorum=5” arasındaki 5’li likert tipinde ölçek üzerinden değerlendirmiştir (Bolelli, M. 2018).

Davranışsal İnhibisyon Sistemi/Davranışsal Aktivasyon Sistemi Ölçeği (DİS/DAS Ölçeği): Carver ve White (1994) tarafından geliştirilen DİS/DAS Ölçeğinin Türkçe çevirisi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Şişman (2012) tarafından yapılmıştır. Ölçek “Davranışsal Aktivasyon” başlığı altındaki “Eğlence Arayışı”, “Ödüle Duyarlılık” ve “Dürtü” alt ölçekleri ve “Davranışsal İnhibisyon” alt ölçeği olmak üzere toplam 4 alt ölçekten ve 24 maddeden oluşur. Davranışsal inhibisyon alt ölçeğinde 7 madde, eğlence arayışı alt ölçeğinde 4 madde, ödüle duyarlılık alt ölçeğinde 5 madde ve dürtü alt ölçeğinde ise 4 madde bulunan ölçekte yer alan toplam 24 maddenin dördü doldurma maddesi olmasından dolayı değerlendirme 20 madde üzerinden yapılmaktadır. Katılımcılar, her bir maddede 4’lü likert tipi bir ölçek ile (1= Tamamen katılıyorum, 2= Biraz katılıyorum, 3= Biraz katılmıyorum, 4= Hiç katılmıyorum) kendilerini değerlendirirler. Ölçek bireysel olarak veya grup halinde uygulanabilir. Uygulaması oldukça kısa sürdüğü için herhangi bir süre kısıtlaması yoktur ancak değerlendirme yapılabilmesi için her bir maddenin eksiksiz şekilde cevaplanmış olması gerekmektedir. Puanlamada 2. ve 22. maddeler dışındaki tüm maddeler ters çevrilerek hesaplanır (Şişman, 2012).

İstatistiksel Analizler

Kırılğan ve Büyüklenmeci Narsisizm puanları ile DİS/DAS puanları arasındaki korelasyon katsayılarını belirlemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi uygulanmıştır. DİS ve DAS’ın kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm tiplerini yordama düzeylerini tespit için Basit Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır.

İşlem

Veri toplama araçları kısmında aktarılan ölçeklerin başına yönerge eklenerek bir ölçek bataryası haline getirilmiştir. Çalışmaya katılmak için gönüllü olan katılımcılara öncelikle çalışmanın amacı açıklanmış ve bilgilendirilmiş onam formu imzalatılmıştır. Katılımcılara ilk olarak Beş Faktör Narsisizm Ölçeği- Kısa Formu, sonrasında da Davranışsal İnhibisyon Sistemi/Davranışsal Aktivasyon Sistemi Ölçeği (DİS/DAS Ölçeği) doldurulmuştur. Ölçeklerin uygulanması katılımcı başına ortalama 10 - 15 dakika sürmüştür. Veriler toplandıktan sonra SPSS programı kullanılarak veri incelenmiş, yanlış ve eksik doldurulmuş ölçekler analizi olumsuz etkilememesi için veri setinden çıkartılmıştır.

SÖZEL SUNUM TAM METİNLER

BULGULAR

Kırılgan narsisizm puanı ile DAS ($r=0,32$ $p<,01$) ve DİS puanları arasında ($r=0,35$ $p<,01$) anlamlı seviyede ve pozitif yönde korelasyon bulunmuştur. Büyüklenmeci narsisizm ile sadece DAS arasında ($0,32$ $p<,01$) anlamlı seviyede ve pozitif yönde bir korelasyon tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsisizm ile DİS-DAS arasındaki Korelasyon Katsayıları

	Büyüklenmeci Narsisizm	Kırılgan Narsisizm
DIS (Ceza)	-,04	,35**
DAS (Ödül)	,32**	,32**

Regresyon analizi sonuçlarına göre ise, kırılgan narsisizm DİS ($R^2=0,121$ $B=0,269$ $t=3,637$ $p<,001$) ve DAS ($R^2=,042$ $B=0,220$ $t=2,972$ $p<,01$) tarafından toplam %16,3 ($F_{(2,176)}=17,09$ $p<,01$) oranında yordandırken (Tablo 2), büyüklenmeci narsisizm sadece DAS tarafından % 10,4 ($R^2=0,104$ $B=0,322$ $F_{(1,177)}=20,47$ $p<,001$) oranında yordandı (Tablo 3).

Tablo 2 - DİS ve DAS bağımsız değişkenlerinin Kırılgan Narsisizmi yordayıcı etkisine yönelik regresyon analiz sonuçları

Model		Beta	t	R ²	F	p
1	(Constant)		9,496*	,121	24,283	,000
	DIS (Ceza)	,775	4,928*			
2	(Constant)		8,780*	,042	17,094	,003
	DIS (Ceza)	,600	3,637*			
	DAS (Ödül)	,236	2,972*			

Tablo 3: DİS ve DAS bağımsız değişkenlerinin Büyüklenmeci Narsisizmi yordayıcı etkisine yönelik regresyon analiz sonuçları

Model		Beta	T	R ²	F	p
1	(Constant)		9,093*	,104	20,47	,000
	DAS (Ödül)	0,322	4,525*			

SONUÇ: Bu çalışmada Gray (1976, 1981, 1991), tarafından geliştirilen Pekistireç Duyarlılık Teorisi'ndeki cezaya ve ödüle duyarlılıkla ilişkili Davranışsal İnhibisyon ve Davranışsal Aktivasyon sistemlerindeki yük-

SÖZEL SUNUM TAM METİNLER

sek veya düşük faaliyetin psikopatolojiye yol açtığı tezi DSM-5'te yer alan Narsisizm kişilik bozukluğunun literatürde geçen iki alt tipi olan Büyüklenmeci ve Kırılğan Narsisizm Kişilik Bozukluğu açısından toplum örnekleminde araştırılmıştır.

Büyüklenmeci Narsisizm Kişilik Bozukluğu ile ilgili yapılan analizler sonucunda; Büyüklenmeci NKB ile DAS arasında anlamlı bir pozitif korelasyon katsayısı bulunmuş, Büyüklenmeci NKB ile DİS arasında negatif fakat anlamlı olmayan bir korelasyon katsayısı tespit edilmiştir. Büyüklenmeci NKB puanları ile DİS/DAS puanları arasında yapılan regresyon analizi, alınan DAS puanının Büyüklenmeci NKB puanlarını anlamlı oranda yordadığını göstermiştir. Sonuç olarak ödüle duyarlılık ile ilgili olan Davranışsal Aktivasyon Sisteminin faaliyetlerindeki artış ile Büyüklenmeci Narsisizm Kişilik Bozukluğu arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğu gözlemlenmiştir.

Kırılğan Narsisizm Kişilik Bozukluğu ile ilgili yapılan korelasyon analizinin sonucunda; Büyüklenmeci NKB'den farklı olarak Kırılğan NKB ile hem DİS hem de DAS arasında anlamlı ve pozitif bir korelasyon katsayısı olduğu tespit edilmiştir. Kırılğan NKB puanları ile DİS/DAS puanları arasında yapılan regresyon analizi, DİS/DAS puanlarının Kırılğan NKB puanlarını anlamlı oranda yordadığını göstermiştir. Analizler sonucunda Kırılğan Narsisizm Kişilik Bozukluğunun hem cezaya duyarlılık ile ilişkili olan DİS, hem de ödüle duyarlılık ile ilişkili olan DAS ile anlamlı bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Bu alanda yapılan araştırmalar ile karşılaştırıldığında Tylor ve arkadaşlarının (2006) bulguları ile araştırmamız paralellik göstermektedir. Tylor ve ark., Disinhibe Kişilik Özelliği Profili (yüksek DAS düzeyleri ve düşük DİS düzeyleri) ile DSM-IV B kümesi kişilik bozukluklarının ilişkisini inceledikleri çalışmalarında mevcut çalışmamızdaki Kırılğan NKB ile paralel olarak Narsisizm Kişilik Bozukluğunu da içeren B kümesi kişilik bozukluklarının hem DİS hem de DAS ile ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Pastor ve ark. (2007), çalışmalarında B kümesi kişilik bozukluklarının DAS ile pozitif bir korelasyon katsayısına sahip olduğunu, bizim çalışmamızdaki Büyüklenmeci NKB ile paralel olarak Narsisizm KB'nin özel olarak DİS ile negatif korelasyon gösterdiğini tespit etmiştir. Bu araştırmalar Narsisizm kişilik bozukluğunu tek boyutlu ele aldığı için birbiri ile çelişkili sonuçlar ortaya koymuştur. NKB iki alt tipi hesaba katılarak incelendiği takdirde bu gibi çelişkilerin ortadan kalkacağı düşünülebilir.

Sonuç olarak elde ettiğimiz bu bulgular, narsisizmin alt tiplerinin ödüle ve cezaya duyarlılık açısından farklı özelliklere sahip olduklarını dolayısıyla bu narsisizm tiplerinin etiyolojilerinin değerlendirilmesinde ve tedavisinde ödüle duyarlılıkla ilgili olan DAS ve cezaya duyarlılıkla ilgili olan DİS faktörlerinin göz önünde bulundurulması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, DAS veya DİS faktörlerinin değerlendirilmesi kişilik bozuklukları açısından riskli popülasyonun tespitinde de faydalı olabilir.

KAYNAKÇA

Akhtar, S. ve Thompson, J. A. (1982). Overview: Narcissitic personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 139(1), 12-20.

SÖZEL SUNUM TAM METİNLER

- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition*. Narcissistic Personality Disorder içinde (s. 669-672). Arlington, VA, Amerikan Psikiyatri Birliği.
- Bijttebier, P., Beck, I., Claes, L., ve Vandereycken, W. (2009). Gray's Reinforcement Sensitivity Theory as a framework for research on personality–psychopathology associations. *Clinical Psychology Review*, 29(5), 421-430.
- Bilge, Y. (2014). *Coolidge Eksen İki Envanteri Plus'ın Türkçe adaptasyonu ve DSM-5'te yer alan kişilik bozukluklarının davranışsal inhibisyon ve davranışsal aktivasyon sistemleriyle ilişkilerinin incelenmesi*, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bolelli, M. Narsistik Kişilik Özelliklerinin İşe Bağlılığa Etkileri: Örnek Bir Araştırma. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 4(3), 185-199.
- Campbell, W. K., Reeder, G. D., Sedikides, C., ve Elliot, A. J. (2000). Narcissism and comparative self-enhancement strategies. *Journal of Research in Personality*, 34(3), 329-347.
- Carver, C. S., ve White, T. L. (1994). Behavioral inhibition, behavioral activation, and affective responses to impending reward and punishment: the BIS/BAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(2), 319.
- Caseras, X., Torrubia, R., ve Farré, J. M. (2001). Is the Behavioural Inhibition System the core vulnerability for cluster C personality disorders?. *Personality and Individual Differences*, 31(3), 349-359.
- Corr, P. J. (2004). Reinforcement sensitivity theory and personality. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 28(3), 317-332.
- Corr, P. J., Pickering, A. D., ve Gray, J. A. (1995). Personality and reinforcement in associative and instrumental learning. *Personality and Individual Differences*, 19(1), 47-71.
- Dickinson, K. A., ve Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders*, 17(3), 188-207.
- Ekşi, F. (2016). The short form of the Five-Factor Narcissism Inventory: Psychometric equivalence of the Turkish version. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16(4), 1081-1096.
- Glover, N., Miller, J. D., Lynam, D. R., Crego, C., ve Widiger, T. A. (2012). The five-factor narcissism inventory: A five-factor measure of narcissistic personality traits. *Journal of Personality Assessment*, 94(5), 500-512.
- Gray, J. A. (1976). The behavioural inhibition system: a possible substrate for anxiety. *Theoretical and Experimental Aspects of Behaviour Modification*, 3-41.

SÖZEL SUNUM TAM METİNLER

- Gray, J. A. (1982). Précis of The neuropsychology of anxiety: An enquiry into the functions of the septo-hippocampal system. *Behavioral and Brain Sciences*, 5(3), 469-484.
- Gray, J. A., Feldon, J., Rawlins, J. N. P., Hemsley, D. R. ve Smith, A. D. (1991). The neuropsychology of schizophrenia. *Behavioral and Brain Sciences*, 14(1), 16-18.
- Heubeck, B. G., Wilkinson, R. B., ve Cologon, J. (1998). A second look at Carver and White's (1994) BIS/BAS scales. *Personality and Individual Differences*, 25(4), 785-800.
- Kernberg, O. F. (1979). Two reviews of the literature on borderlines: An assessment. *Schizophrenia Bulletin*, 5(1), 53-58.
- Knyazev, G., Wilson, G. ve Slobodskaya H. (2008). Behavioural activation and inhibition in social adjustment. *The Reinforcement Sensitivity Theory of Personality*, 415-430.
- Kohut, H. (1977). *The restoration of the self*. New York: International Universities Press.
- Millon, T., ve Davis, R. O. (1996). *Disorders of personality: DSM-IV and beyond*. John Wiley ve Sons.
- Newman, J. P., MacCoon, D. G., Vaughn, L. J., ve Sadeh, N. (2005). Validating a Distinction Between Primary and Secondary Psychopathy With Measures of Gray's BIS and BAS Constructs. *Journal of Abnormal Psychology*, 114(2), 319-323.
- Paştor, M. C., Ross, S. R., Segarra, P., Montañés, S., Poy, R., ve Moltó, J. (2007). Behavioral inhibition and activation dimensions: Relationship to MMPI-2 indices of personality disorder. *Personality and Individual Differences*, 42(2), 235-245.
- Pickering, A. D., ve Gray, J. A. (1999). The neuroscience of personality. *Handbook of personality: Theory and research*, 2, 277-299.
- Pickering, A., ve Corr, P. J. (2008). JA Gray's reinforcement sensitivity theory (RST) of personality. *The SAGE handbook of personality theory and assessment*, 1, 239-257.
- Ross, S. R., Molto, J., Poy, R., Segarra, P., Paştor, M. C., ve Montañés, S. (2007). Gray's model and psychopathy: BIS but not BAS differentiates primary from secondary psychopathy in noninstitutionalized young adults. *Personality and Individual Differences*, 43(7), 1644-1655.
- Slobodskaya, H. R. (2007). The associations among the Big Five, Behavioural Inhibition and Behavioural Approach systems and child and adolescent adjustment in Russia. *Personality and Individual Differences*, 43(4), 913-924.
- Şişman, S. (2012). Davranışsal İnhibisyon Sistemi/Davranışsal Aktivasyon Sistemi Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Psikoloji Çalışmaları/Studies in Psychology*, 32(2), 1-22.

SÖZEL SUNUM TAM METİNLER

Taylor, J., Reeves, M., James, L., ve Bobadilla, L. (2006). Disinhibitory trait profile and its relation to Cluster B personality disorder features and substance use problems. *European Journal of Personality: Published for the European Association of Personality Psychology*, 20(4), 271-284.

Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(4), 590-597.